

Beslutningsforslag nr. B 15. Fremsat den 24. oktober 1995 af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om sikring af vetoretten og de små landes indflydelse

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag om traktatændring, der sikrer vetoretten i EU. Folketinget opfordrer desuden regeringen til i EU at stå ultimativt fast på kravet om sikring af de små landes rettigheder i forbindelse med en eventuel udvidelse af EU med nye medlemmer. Dette skal ske efter følgende retningslinjer:

- Der skal fortsat udpeges mindst ét medlem af Europa-Kommissionen fra hvert land.
- Stemmevægtene i EU's Ministerråd må ikke ændres til ugunst for de små lande, og antallet af stemmer, som skal til for at opnå et blokerende mindretal, må ikke øges.
- Der må ikke indføres afstemningsregler, som bygger på landenes folketal.
- Formandskabet skal fortsat gå på skift mellem samtlige medlemslande.
- Hvert EU-land skal fortsat have en dommer i EF-Domstolen.
- Stemmefordelingen i Europa-Parlamentet må ikke ændres til ugunst for de små lande.
- Hvert medlemsland skal have adgang til at tale sit eget sprog.

Bemærkninger til forslaget

Vetoretten har siden den 1. januar 1973 været en forudsætning for Danmarks medlemskab af EF – og fra 1993 af EU. Dette blev klart fastslået i en tillægsbetænkning, som Folketingets Markedsudvalg afgav den 16. maj 1986. Heri står:

»Idet der henvises til udenrigsministerens notits af 16. maj 1986 (optrykt som bilag), ønsker udvalget i forbindelse med ratifikationen af EF-pakken at præcisere, at vetoretten i henhold til Luxembourg-forliget er en forudsætning for dansk medlemskab, som det har været tilfældet siden Danmarks indtræden i EF pr. 1. januar 1973«.

I forbindelse med folkeafstemningerne om Maastricht-Traktaten i 1992 og 1993 blev det atter fastslået, at vetoretten er en forudsætning for dansk medlemskab.

Men i praksis har de skiftende danske regeringer ikke rigtig været interesseret i at bruge denne vetoret, heller ikke når der stod væsentlige danske interesser på spil. Regeringens modvilje mod at bruge vetoretten kan skyldes, at regeringen frygter, at EU's Ministerråd vil trodse et dansk veto og gennemføre lovgivningen alligevel, og at EF-Domstolen derefter vil underkende det danske veto.

Denne frygt kan være velbegrundet, al den stund vetoretten ikke er skrevet ind i selve Unionstraktaten, men »kun« er en mellemstatslig aftale (Luxembourg-forliget), dvs. en aftale af samme karakter som Edinburgh-undtagelserne. Der er derfor et klart behov for en regulær traktatfastsættelse af vetoretten.

Luxembourgforliget blev vedtaget i 1966, men den vetoret, som dette forlig åbnede op for, er udhulet ved ikke at være blevet brugt af medlemslandene! I stedet gennemførte man i 1987 en ændring af Ministerrådets forretningsorden, så der fremover kunne holdes egentlige afstemninger, hvis Europa-Kommissionen eller et medlemsland anmodede herom og anmodningen blev støttet af et simpelt flertal af medlemslandene, det vil sige 7 ud af 12 lande (dengang i 1987).

Denne nye praksis afskaffede dermed også det hidtidige krav om at nå til enighed, og i stigende grad gik man i praksis over til det, vi kalder afstemninger med

kvalificeret flertal, eller et forhandlingsresultat, når landet(ene) i mindretal kunne se, at de i givet fald ville blive stemt ned og derfor gik i forhandling for at få indflydelse på det endelige resultat.

I forhold til det indre marked har ingen lande nogen sinde anvendt vetoretten i Luxembourgforliget, selv om der har været lejlighed til det flere gange ud fra bestemmelsen om, at vetoretten kan bruges i forbindelse med det, som kaldes »vital interesse« for det pågældende medlemsland. Vetoretten er sidst brugt af Grækenland i 1988 i et landbrugsspørgsmål. Da den franske Nationalforsamling skulle godkende den endelige Maastricht-Traktat, forlangte man at få sikkerhed for, at Luxembourgforligets vetoret stadig gjaldt. I forbindelse med de forhandlinger, som EU havde med USA om GATT-aftalen, stod Frankrig stejlt på, at bl.a. fransk landbrug skulle have indrømmelser eller kompensationer, før man fra fransk side kunne støtte EU's accept af den indgåede aftale med USA om GATT. Det er det nærmeste, man i de seneste år er kommet et veto uden direkte at nedlægge et sådant.

Hvis det er rigtigt, at vetoretten – som den er formuleret i Luxembourgforliget – ikke vil blive godkendt på lige fod med Maastricht-Traktaten hos EF-Domstolen, er den jo intet værd, og dermed udelukkes det danske Folketing fra via Europaudvalget at give en minister besked på at bruge vetoretten i forbindelse med en sag, som Danmark vil blive stemt ned på af et flertal i Ministerrådet, og som defineres som værende af »vital interesse« for Danmark. Derfor vil den bedste løsning – og sikkerhed for, at Danmark kan bruge vetoretten – være at få den ind i selve traktaten.

Men nu skal den teoretiske mulighed for at bruge vetoretten endeligt afskaffes. Den 14. juni 1995 kunne Politiken skrive, at »... EU skal være i stand til at føre en mere handlekraftig udenrigspolitik. Derfor må man bryde med princippet om enstemmighed. Nødvendige beslutninger – der ikke medfører militær indsats – må kunne træffes og gennemføres, hvis et flertal går ind for det. Det mener de kristeligt-konser-

vative partier CDU og CSU . . . Hvis et flertal af EU-lande er enige om at gennemføre militære operationer uden for EU, skal intet medlemsland have mulighed for at nedlægge veto. Til gengæld skal heller intet land være forpligtet til at deltage mod eget ønske, hedder det i strategipapiret«.

Det er primært de små lande, som vil have behovet for at bruge vetoretten, da de store toneangivende lande som regel vil kunne varetage deres nationale interesser. På lignende måde gælder det om at sikre de små landes rettigheder, når vi bevæger os til områder, der drejer sig om sammensætningen af Europa-Kommissionen, stemmevægtene i Ministerrådet, formandskabet af EU osv. Allerede i forbindelse med vedtagelsen af L 2 i Folketinget kort før julen 1994 (Lov om Den Europæiske Unions udvidelse med Norge, Østrig, Finland og Sverige) gjorde Enhedslisten opmærksom på, at Folketinget dermed ikke kun godkendte det forhandlingsresultat mellem EU og de pågældende 4 lande – hvor den norske befolkning så heldigvis forpurrede den norske regerings planer om at gå ind i EU – men reelt også medvirkende til en ændring af Maastricht-Traktaten i forbindelse med en ændring af stemmevægtene i de interne EU-afstemninger.

I den traktat mellem EU og de fire ansøgerlande, som Folketinget godkendte, står der, at » . . . der er enighed om, at spørgsmålet om stemmevægte og antal af stemmer ved kvalificeret flertal i Rådet skal drøftes på 1996-konferencen. . . «

Ændringer i stemmevægtene vil betyde, at det bliver endnu sværere i fremtiden at samle tilstrækkelig mange stemmer i EU's Ministerråd til at blokere for kvalificerede flertalsafgørelser. I forbindelse med regeringskonferencen i 1996 om en revidering af Maastricht-Traktaten er der kommet en lang række tilkendegivelser fra både tysk og fransk side med krav om en forenkling og effektivisering af EU. Med henvisning til, at EU måske engang kan komme op på at være 27 medlemmer (i dag er der 15), foreslår man, at der sker en »effektivisering« af EU, dvs. mere magt til de store lande på bekostning af de små.

F.eks. sagde den nye spanske kommissær i forbindelse med høringerne af de nye kommissærer i Europa-Parlamentet, at » . . . som jeg ser det, bør et land ikke kunne blokere for en traktatændring. Vi har en meget trist erfaring fra Maastricht-Traktaten, hvor vi så, at afstemningen den 2. juni 1992 truede med at ødelægge hele arbejdet, fordi et land ikke kunne acceptere traktaten. Det princip må vi tage fat på, når vi skal se på ændringer i traktaten«. Den samme spanske kommissær, Marcellino Oreja, skal have ansvaret for forberedelserne af regeringskonferencen i 1996.

Men han er ikke alene om at foreslå drastiske ændringer i EU's nuværende struktur. I bladet Europa, nr. 9/september 1995, udtaler den tyske kommissær Martin Bangemann, at » . . . 20 kommissærer er for mange, med 25 bliver det umuligt at arbejde.« »Han vil arbejde for, at Europa-Kommissionen opbygges på en ny måde i fremtidens EU . . . Hans forslag er, at Kommissionen inddeles i »højkommissærer« og »almindelige kommissærer«. Kommissionen skal bestå af 12-15 højkommissærer, som sidder på de egentlige porteføljer. De skal hver indgå i arbejdsgrupper med almindelige kommissærer. Bangemann forestiller sig, at de store lande altid skal have en højkommissær. De resterende pladser skal gå på skift mellem de andre, mindre lande, som desuden har mulighed for at sætte sig på de almindelige kommissærposter«.

Sådanne holdninger giver bange anelser hos flere af de små medlemslande. Den 15. juni 1995 kan Børsen – under overskriften »De små EU-lande frygter at få mindre magt« – fortælle, at på det andet møde i refleksionsgruppen »(vendte) flere af EU's små lande sig i går mod de store landes krav om en ændret stemmefordeling, der vil underminere de mindre landes relative styrke i Ministerrådet . . . «. I information fra den 8. juni 1995 er udenrigsminister Niels Helveg Petersen tilsyneladende ikke spor nervøs ved denne udvikling. Han citeres for at mene, at » . . . Danmark vil miste stemmer og indflydelse i EU, når de østeuropæiske lande bliver medlemmer. . . Det er klart, at EU må reformeres, selv om udvidelsen med de østeuropæiske lande kommer til at ske i flere faser. Ellers vil EU ikke kunne forblive det retsfællesskab, Danmark lægger så stor vægt på. Målet med konferencen er at sikre institutionernes effektivitet . . . Det er givet, at spørgsmål om stemmeregler og Kommissionens størrelse kommer op på dagsordenen. Rotation af formandskabet, antallet af arbejdsprog og antallet af medlemmer i andre EU-institutioner kan også blive rejst . . . Det regnestykke ender med, at de små EU-lande kommer til at afgive stemmer til de store«.

Når de store lande nu kommer frem med krav om ændringer, bygger det på, at der i EU's nuværende regler er givet en præference til de små lande, for at disse ikke totalt skulle kunne majoriseres af de store lande. I Børsen den 15. juni 1995 står der, at » . . . misforholdet mellem indbyggere og antal stemmer i Ministerrådet illustreres af, at Tyskland betaler med otte millioner indbyggere for hver stemme, mens der kun er godt 1,6 millioner indbyggere bag hver af de danske tre stemmer«. Men denne positive særbehandling af de små lande var en af forudsætningerne for det danske medlemskab og en af garantierne for, at de små landes interesser ikke totalt underordnes de sto-

re landes interesser, akkurat som den politisk bestemte vedtagelse af vetoretten i Luxembourgforliget i 1966.

Derfor er det vigtigt, at den danske regering fastholder de små landes nuværende rettigheder for at

sikre, at disse ikke undermineres i en stigende strøm af flertalsafgørelser og marginalisering af de små landes formelle indflydelse via sammensætning af Europa-Kommissionen, Ministerråd, EF-Domstolen, stemmевægte, formandskabet, talesprog osv.